

ตอน

วชิรวิทย์ มุรตสุวรรณ
vachinavitch.m@pttplc.com

การชั่งอัตรายและ การประเมินความเสี่ยง

ตอนที่
1

ในการจัดทำระบบ SHE ในแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจที่องค์กรนั้นๆ ดำเนินการอยู่ โดยประเด็นของความแตกต่างในระบบ SHE ที่องค์กรสนใจ คือ ปัญหา หรือต้นเหตุของปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและอาชีวอนามัยขององค์กร ซึ่งองค์กรจะทราบปัญหานั้นได้ องค์กรจะต้องมีเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการค้นหาหลายเครื่องมือด้วยกัน โดยเครื่องมือที่องค์กรส่วนใหญ่นำมาใช้กันในระบบการบริหารจัดการ SHE คือ **“การชั่งอัตรายและการประเมินความเสี่ยง”** แต่การใช้เครื่องมือดังกล่าว ผู้ใช้จะต้องทราบรายละเอียด ตลอดจนเข้าใจในรายละเอียดที่จะปฏิบัติอย่างถูกต้อง เราจึงจะได้ประโยชน์จากเครื่องมือชนิดนี้ ในฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอแนะนำการใช้เครื่องมือชนิดนี้แบบที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยจะเน้นขั้นตอนและองค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญๆ เท่านั้น โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ คือ **การเตรียมการ การชั่งอัตราย การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง** โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **การเตรียมการ** ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากๆ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนทำการชั่งและประเมินความเสี่ยง โดยเรื่องที่ต้องมีการเตรียมการที่สำคัญๆ 3 เรื่องคือ **ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ด้าน SHE** การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ การอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติ

1.1 **ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ด้าน SHE** ในการชั่งอัตรายและ

การประเมินความเสี่ยง ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องในการ ชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยงก่อนเป็นลำดับแรกและเป็น ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด โดยหัวข้อหลักๆ ที่ต้องมีความรู้ เช่น

- ความรู้พื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยและโรคจากการทำงาน
- โครงสร้างและแหล่งที่มาของการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ การณ์และโรคจากการทำงาน
- ความสูญเสียและผลกระทบจากอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ และโรคจากการทำงาน
- หลักการและมาตรการและแนวทางในการควบคุม ป้องกันอันตรายและโรคจากการทำงานต่างๆ
- องค์ประกอบและต้นเหตุที่ทำให้เกิดโรคจากการทำงาน
- ผลกระทบและวงจรการเกิดโรคจากการทำงาน
- แนวทางและมาตรการในการควบคุมป้องกันอันตราย แบบต่างๆ
- กฎหมายและมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัย
- แนวทางและวิธีการพิจารณาการค้นหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติการณ์และโรคจากการทำงาน

โดยองค์กรสามารถใช้วิธีการจัดอบรมภายในหน่วยงาน หรือ การส่งพนักงานออกไปฝึกอบรมภายนอก การที่องค์กรเริ่มต้นจากการ สร้างความรู้พื้นฐาน จะทำให้การปฏิบัติในขั้นตอนอื่นๆ ง่ายขึ้น เพราะ มีความเข้าใจที่ตรงกัน จะลดความขัดแย้งกันและจะหันมาสนับสนุน กันมากขึ้น ส่วนในแง่ของประสบการณ์ก็เช่นเดียวกัน บุคลากรที่ยัง ไม่เคยทำการชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยง เมื่อเริ่มต้นใน การปฏิบัติครั้งแรกอาจจะขาดความละเอียดรอบคอบในการค้นหา เช่น ชี้บ่งแหล่งอันตรายไม่ครบ การจัดกลุ่มที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เป็นต้น วิธีการแก้ปัญหาในข้อนี้ องค์กรต้องให้ผู้ที่มีประสบการณ์เป็น พี่เลี้ยง โดยใช้การปฏิบัติแบบเป็นทีม โดยทีมที่กำหนดจะต้องมีทั้ง ผู้ที่มีประสบการณ์และผู้ที่ยังไม่เคยปฏิบัติและอาจจะมีผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านประกอบในทีมด้วย สำหรับประสบการณ์ดังที่กล่าวมา นั้น อาจจะมีสักหนึ่ง หรือสองปีก็ได้

1.2 การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ และแบบฟอร์มในการ ชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยงนั้น มีรายละเอียดค่อนข้าง มากหลายขั้นตอนและที่สำคัญจะเกี่ยวข้องกันกับหลายหน่วยงาน จึง มีความจำเป็นที่องค์กรจะต้องกำหนดการปฏิบัติต่างๆ ให้เป็นเอกสาร โดยเขียนให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องอ่านแบบง่ายๆ ไม่ต้องสลับซับซ้อน โดยหัวข้อหลักๆ ที่ต้องระบุไว้ในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ คือ

- ชื่อเรื่องของเอกสาร
- รหัสเอกสาร ฉบับที่ของเอกสาร ลำดับการปรับปรุง ฯลฯ

- ผู้จัดทำ ผู้ทบทวน ผู้อนุมัติ
- วัตถุประสงค์
- ขอบข่ายการใช้เอกสาร
- เอกสารอ้างอิง
- คำจำกัดความ หรือคำอธิบายคำศัพท์บางคำที่มีความ

หมายหลากหลาย จะต้องเขียนอธิบายไว้

- ขั้นตอนการปฏิบัติ
- แบบฟอร์มที่ใช้ เอกสารอ้างอิงและข้อมูลอื่นๆ เป็นต้น

กรณีของแบบฟอร์มนั้น จะต้องออกแบบให้สามารถระบุ รายละเอียดที่จำเป็นจะต้องมีไว้ให้ครบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติง่ายต่อการ กรอกรายละเอียด

1.3 การอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติ

เมื่อองค์กรเขียนขั้นตอนการปฏิบัติแล้ว องค์กรจะต้องจัดฝึกอบรมให้ กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุไว้อย่าง ถูกต้อง โดยวิธีการอบรมจะทำแบบฝึกอบรมภายในห้อง (Class Room) หรือแบบให้คำแนะนำการปฏิบัติจริงแบบเป็นขั้นตอน (On The Job Training) สิ่งที่สำคัญ คือ จะต้องมั่นใจว่าผู้รับการอบรมมี ความรู้และเข้าใจจริง เวลาไปปฏิบัติจะได้ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง วิธีการปฏิบัติอาจจะใช้การตรวจสอบการปฏิบัติจริง หรือการทดสอบ ตามแบบทดสอบ หรือการตรวจสอบบันทึกกับสถานที่จริง เป็นต้น

โดยในขั้นตอนนี้ ผู้เขียนให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะ ความรู้ความเข้าใจทั้งพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย ความรู้ในขั้นตอน การปฏิบัติ จะช่วยให้การปฏิบัติในเรื่องของการชี้บ่งอันตรายและการ ประเมินความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ โดยจากประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่า ผู้ที่ต้องปฏิบัติในการชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยง จะขาดความเข้าใจ ทั้งความรู้พื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัยและขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้เวลาไปปฏิบัติจริงก็เกิด ความผิดพลาดขึ้น เช่น ชี้บ่งอันตรายไม่ถูกต้อง ไม่ครบ ประเมินคลาด เคลื่อนจากความเป็นจริง

ประเด็นต่อมา คือ กรอบของเวลา ในการชี้บ่งอันตรายและ ประเมินความเสี่ยงจะต้องอาศัยความละเอียดและความรอบคอบ จึงจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้ปฏิบัติจะต้องวางแผนการใช้เวลา ให้ดี โดยบางองค์กรจะเร่งรีบก็จะทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว อีกทั้งการ ปฏิบัติที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ก็จะส่งผลเสียหายด้วยเช่นกัน คือ อาจจะ ทำให้ไม่ทราบแหล่งอันตรายและขาดการกำหนดมาตรการควบคุม เป็นต้น ในฉบับหน้ามาดูกันต่อว่าการชี้บ่งอันตรายและการประเมิน ความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง มีรายละเอียดไต่บ้าง